Magiczny Kraków

Jerzy Harasymowicz

2011-02-23

poeta

Jerzy Harasymowicz - Książę Krainy Łagodności, Homer Łemkowszczyzny, bard krakowskiego Zwierzyńca, to tylko niektóre z określeń poety, który debiutował wraz z pokoleniem Współczesności. Przez niektórych krytyków, m.in. przez Kazimierza Wykę, uznawany był wręcz za najznakomitszego debiutanta roku 1956. Czytelnicy znają go głównie jako twórcę liryki górskiej. Jednak Harasymowiczowskie tereny pisania, jak sam zwykł nazywać swoje kolejne fascynacje poetyckie, rozciągają się od bieszczadzko-beskidzkich pejzaży, przez pełne erotyzmu i groteskowości surrealistyczne obrazy z tomików Wieża melancholii (Kraków, 1958) i Przejęcie kopii (Kraków, 1958), aż do miejskiego folkloru z Baru na Stawach (Kraków, 1972) i barokowych wierszy poruszających tematykę szlacheckiej Polski np. Polowanie z sokołem (Kraków, 1977).

Urodził się 24 lipca 1933 r. w Puławach, zmarł 21 sierpnia 1999 r. w Krakowie. Zadebiutował w 1953 r. na łamach "Życia Literackiego". Wielkim sukcesem okazał się jego pierwszy tomik "Cuda" (1956). Był współzałożycielem grupy poetyckiej Muszyna (1957) i Barbarus (1967).

Wydał 56 tomików poetyckich w łącznym nakładzie ponad 700 tysięcy egzemplarzy (nie licząc wznowień). Jego wiersze wykorzystywano w licznych adaptacjach teatralnych oraz opracowaniach muzycznych. Tłumaczono je na język angielski, rosyjski, ukraiński, czeski i francuski.

Publikacje książkowe:

Prochy poety zostały zgodnie z jego wolą rozrzucone nad Bieszczadami, gdzie na Przełęczy Wyżnej pod Połoniną Wetlińską - dzięki staraniom żony poety, Marii - stanął poświęcony poecie pomnik. Połączone symboliczną bramą bloki skalne, na których widnieje fragment wiersza:

W górach jest wszystko co kocham
Wszystkie wiersze są w bukach
Zawsze kiedy tam wracam
Biorą mnie klony za wnuka

Pomnik został wykonany przez Floriana Szostaka, rzeźbiarza z Nowego Żmigrodu, według projektu Piotra Potoczki z Politechniki Krakowskiej.

Jerzy Harasymowicz to niesamowite zjawisko polskiej poezji. Pisze się o nim jako poecie totalnym, który poświęcił całe życie pisaniu. Cieszy się wciąż ogromną popularnością, czego dowodem są organizowane w całej Polsce koncerty "W górach jest wszystko, co kocham", których jest patronem. Ceniony za prostotę i humor, za ujmującą wrażliwość na przyrodę, za to, że - jak pisał Mieczysław Jastrun przedstawiając w 1955 r. młodego Harasymowicza:

Magiczny Kraków

Czegokolwiek dotknie, czy mówi o dzieciństwie, czy o grze w szachy, o miłości, o zimie, o kotach, wszystko zaczyna świecić. Po tym właśnie poznajemy poetę (...) Wierzcie mi, Muza, siostra miłosierna poetów, położyła ręce na jego ramionach. Jerzy Harasymowicz był wielokrotnie nagradzany.

Laureat m. in. takich nagród jak Nagroda im Stanisława Piątaka (1967), Nagroda Fundacji im. Kościelskich (1972), główna Nagroda Ministra Kultury i Sztuki (1975), Nagroda Państwowa II stopnia (1987), czy nagroda czasopisma "Poezja" (1987).DOROBEK TWÓRCZY:

Tomiki wierszy:

1956 Cuda, Warszawa, Państwowy Instytut Wydawniczy.
1957 Powrót do kraju łagodności, rys. Jacek Gaj, Kraków, Wydawnictwo Literackie.
1958 Przejęcie kopii, Kraków, Wydawnictwo Literackie.
1958 Wieża melancholii, Kraków, Wydawnictwo Literackie.
1959 Genealogia instrumentów. Wiersze, il. Adam Marczyński, Kraków, Polskie Wydawnictwo Muzyczne.
1959 Mit o świętym Jerzym, rys. Daniel Mróz, Kraków, Wydawnictwo Literackie.
1962 Ma się pod jesień, Warszawa, Państwowy Instytut Wydawniczy.
1964 Podsumowanie zieleni, Warszawa, Czytelnik.
1965 Budowanie lasu, Warszawa, Państwowy Instytut Wydawniczy.
1966 Pastorałki polskie, oprac. graf. i fragmentami pol. drzeworytów ludowych ozdobił Władysław "Dulęba", Kraków, Polskie Wydawnictwo Muzyczne, wyd. 1; 1980 - wyd. 2.
1967 Wybór wierszy, Warszawa, Czytelnik.
1969 Madonny polskie, Warszawa, Czytelnik, wyd. 1 (Seria z Pegazem), Kraków, Wydawnictwo Literackie 1973, wyd. 2 [rozsz.], posł. Stefania Krzysztofowicz; 1977, wyd. 3 [rozsz.], Madonny polskie i inne wiersze, il. Jan Malik.
1969 Zielony majerz, Warszawa, LSW.
1971 Poezje wybrane, wybór wierszy i słowo wstępne Jerzy Harasymowicz, nota biograf. Jadwiga Bandrowska-Wróblewska, Warszawa, Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza (Klub Poetycki, Związku Młodzieży Wiejskiej, Redakcji "Nowej Wsi", Ludowej Spółdzielni Wydawniczej. Biblioteka Poetów).
1971 Znaki nad domem, Warszawa, PIW.
1972 Bar Na Stawach, Warszawa, Czytelnik.
1972 Zielnik czyli Wiersze dla wszystkich. Pascha Chrysta. Poemat wielkanocny, wstęp Kazimierz
1972 Wyka, il. Józef Ząbkowski, Kraków, Wydawnictwo Literackie.
1973 Polska weranda, Kraków, Wydawnictwo Literackie
1974 Córka rzeźnika, Warszawa, Czytelnik.
1974 Żaglowiec i inne wiersze, Warszawa PAX.
1975 Barokowe czasy, il. Józef Ząbkowski, Kraków, Wydawnictwo Literackie.
1975 [właśc. 1976] "Wybór wierszy 1955-1973", Kraków, Wydawnictwo Literackie (Biblioteka Literatury XXX-lecia).
1976 Banderia Prutenorum czyli Chorągwie pruskie podniesione roku pańskiego 1410 w święto rozesłania apostołów pod Grunwaldem przeciw królowi Władysławowi Jagielle i przez króla przewrócone jak i cała moc niemiecka i przywiezione do Krakowa, Kraków, Wydawnictwo Literackie

(wydano z okazji odbudowy pomnika Grunwaldzkiego w Krakowie w październiku 1976).
1977 Polowanie z sokołem, Kraków, Wydawnictwo Literackie.
1978 Poeci polscy, Warszawa, Czytelnik [miniatura].
1979 Wiersze miłosne, Kraków, Wydawnictwo Literackie, wyd. 1; 1982, wyd. 2; 1986, wyd. 3 [zmien.] pt. Wiesz wszystko (wiersze miłosne).
1979 Cudnów, układ graf. Janusz Bruchnalski, Kraków, Wydawnictwo Literackie.
1980 Kasia cała z czekolady i z cukierków ma rękawy, Kraków, Wydawnictwo Literackie.
1981 Z nogami na stole, Kraków, Wydawnictwo Literackie.
1982 Wiersze na igrzyska, Warszawa, Czytelnik.
1982 Wesele rusałek, Warszawa, Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza.
1983 Wiersze sarmackie, Kraków, Wydawnictwo Literackie.
1983 Dronsky, Kraków, Wydawnictwo Literackie.
1983 Cała góra barwinków (wybór liryki), słowo wstępne Jerzy Harasymowicz, Kraków-Wrocław, Wydawnictwo Literackie (Seria Małych Wyborów Poetyckich).
1983 Złockie niebo cerkiewne, Kraków RSW Prasa-Książka-Ruch.
1984 Klękajcie narody, Warszawa, Czytelnik.
1985 Na cały regulator, Kraków, Wydawnictwo Literackie.
1985 Poezje wybrane, wybór i wstęp Jerzy Harasymowicz, nota biograf. Jadwiga Bandrowska-Wróblewska, Warszawa, Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza (Klub Poetycki Związku Socjalistycznej Młodzieży Polskiej, Związku Młodzieży Wiejskiej, Redakcji "Nowej Wsi", Ludowej Spółdzielni Wydawniczej. Biblioteka Poetów).
1986 Wybór wierszy, 2 t., wybór Krzysztof Lisowski, Kraków-Wrocław, Wydawnictwo Literackie.
1986 Wiersze beskidzkie, Warszawa-Kraków, Wydawnictwo PTTK "Kraj".
1987 Lichtarz ruski, posł. Andrzej Kaliszewski, Warszawa, Państwowy Instytut Wydawniczy.
1988 Ubrana tylko w trawy połonin, Kraków, Wydawnictwo Literackie.
1991 Kozackie buńczuki, Kraków, Oficyna Literacka.
1991 Za co jutro kupimy chleb, Warszawa, Libraria.
1992 Erotyki, wybór i oprac. Stanisław Stanuch, wstęp Ewa Dunaj-Kozakow, Kraków, Sponsor, wyd. 1; 1994, wyd. 2 (Biblioteka Polskiej Poezji Miłosnej, t. 5).
1992 W Botanicznym wiersze ZEN, Kraków, Universitas.
1993 Czeremszanik, Łódź, Łódzki Dom Kultury.
1994 Zimownik, Warszawa, Państwowy Instytut Wydawniczy.
1994 Worożycha. Dramat poetycki, (w:) "Dialog" nr 12, s. 5-46.
1995 Samotny jastrząb, Łódź, Wydawnictwo Łódzkie.
1996 Klasztor na księżyc, Kraków, Wydawnictwo Literackie.
1996 Wiersze z połonin, [b.m.w.] Towarzystwo Upowszechniania Czytelnictwa.
1997 Srebrne wesele, Kraków, Oficyna Konfraterni Poetów.
1997 Miłość w górach, Warszawa, Wydawnictwo "bis".
2001 Liryki najpiękniejsze, Algo.

Przekłady:

Wydania osobne

1974 Genealogy of Instruments, tłum. Catherine Leach i Seymour Mayne, Ottawa, Valley Editions ; Cincinnatti, Mosaic Press 1991 [jęz. angielski].
1975 Planting Beeches, tłum. Victor Contoski, New York, New Rivers Press (A New Rivers Press chapbook) [jęz. angielski].
1983 Láska už přeletěla dům, tłum. J. Pilař, Praha, Práce (Klín) [jęz. czeski]
1988 Černý bez, tłum. J. Pilař, il. H. Storchová, Praga, "Ml. fronta" ("Květy poezie", s. 163) [jęz. czeski].
1994 I Live on a Raft, tłum. Seymour Mayne i Jaroslaw Sokol, il. Sharon Katz, Ottawa, Concertina [jęz. angielski].

Antologie

1965 Anthologie de la poésie polonaise, tłum. Suzanne Arlet, Paris [jęz. francuski].
1965 Stichi druzej poetov Bolgarii, Vengrii, GDR, Pol'ši, Rumynii, Čechoslovakii, Jugoslavii, red. E. Vinokurov, Moskwa, s. 171-172. ("My iz XX veka") [jęz. rosyjski] [Partyzanci].
1971 Sovremennaja pol'skaja poezija, wstęp V. Ogneva, Moskwa, s. 171. [jęz. rosyjski] [Geometria].
1983 Postwar Polish Poetry, An Anthology Selected and Edited by Czesław Miłosz, Third Expanded Edition, Berkeley - Los Angeles - London , s. 157-163. [jęz. angielski] [A Green Lowland of Pianos, The Thistle, Leda and the Swan, Sister].